

Torstein Eidem Nordal
Skogvokterveien 10
4325 SANDNES
torstein.eidem.nordal@gmail.com

Håbafjell 7.september 2016

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd,
Postboks 799 Sentrum
0106 OSLO
post.kirkeradet@kirken.no

**Høringsuttale vedrørende
Vigselsliturgi og forbønnsliturgi for likekjønnede og ulikekjønnede par.**

Kommentarer direkte tilknyttet høringsspørsmålene.

3: Kommentarer til alminnelige bestemmelser (s 1-2).

Jeg støtter endringene i punkt 3 b): *"forrettende prest har avgjørelsesmyndighet når det gjelder bruk av denne liturgien, jf. Tjenesteordning for menighetsprester, § 7."*

5: Kommentarer til de innledende ordene under punkt 4 Skriftlesninger.

*"Når to mennesker velger å leve sammen i ekteskap,
stadfester Gud dette fellesskapet med sin velsignelse."*

Denne formuleringen operer med en grunnleggende problematisk forståelse av evangeliet. Videre finnes det ikke ryggdekning for denne innledningen til et vigselsritual verken teologisk, biologisk, sosiologisk, økumenisk eller historisk.

Ekteskapsloven av 2008 er utelukkende en liberalpolitisk idé. Den norske kirke (Dnk) hadde ikke endret sin liturgi eller lære om ekteskapet hvis ikke den norske stat først hadde påberopt seg definisjonsrett på hva et ekteskapet er. Juridisk har ekteskapet som terminologi vært beskyttet av en forståelse om at ektemannen til barnets mor har vært anerkjent som barnets far (uansett biologiske forhold), den såkalte "pater est"- regelen.

"Pater est"- regelen er følgelig utelukket fra ekteskapsloven av 2008, men glimrer med sitt fravær ved å vise at et "likekjønnet ekteskap" er en umulighet fordi to personer av samme kjønn ikke kan få felles barn.

Samlivet mellom likekjønnede er ikke ment å hete ekteskap, og slik kan man heller ikke uttale at "Gud stadfester dette fellesskapet med sin velsignelse". At det ikke finnes bibelsk belegg til å hevde dette, bør ikke overraske noen. Denne innledningen er med andre ord et paradoks og en graverende tolkning av bibeltekster jeg ikke kan se samsvarer med evangeliet slik det er oss overgitt. Det blir som å si at drikkevann er det samme som saltvann, men drikkevannet blir ikke mer saltvann bare fordi man begynner å kalle det saltvann.

Ut fra Bibelen og Kirkens egen tradisjon, er ekteskapsforståelsen basert på skapelse og naturorden, og slik innstiftet av Gud. Det er dette skapelsesberetningen i Genesis vitner om, og det er dette Jesus stadfester i Matteusevangeliet ("Har dere ikke lest..."). Slik blir ekteskapet altså en del av evangeliet idet Jesus bekrefter dette i sin undervisning om ekteskapet. Og "evangelium" dreier seg jo om det gode budskapet om Kristus; hvem han er, hva har gjort og hva han har lært. Og slik den natur- og skapelsesbaserte forståelsen av ekteskapet og dets monogame karakter var helt gjennomgående og autorativ i urkirkelig kristendom – ja, den ble faktisk normgivende for det gresk-romerske samfunnet – er den fremdeles det i den verdensvide kirken.

Ekteskapet er Guds gode gave. Å leve sammen som ektefeller er å leve i tillit og kjærlighet, dele gleder og sorger og trofast stå ved hverandres side livet ut.

Denne formuleringen er en helt naturlig konsekvens fordi man allerede har utelukket kjønnspolariteten i ekteskapet: ekteskapet er ikke lenger definert utfra *hvem* som inngår det, men *hvilke verdier* man ønsker å ta inn i samlivet. Jeg forstår det slik at man ønsker en endring i liturgi og ekteskapsforståelse fordi man ikke ønsker å ekskludere homofile fra ekteskapets *verdier*. Men har man utelatt at Gud har skapt mann og kvinne og ikke gjort dette til grunnlag for ekteskapet, kan man heller ikke si at Gud har innstiftet ekteskapet. Den nye liturgien viser dette ved at formuleringen "Guds ord vitner om ekteskapet at det er hellig og ukrenkelig" tatt bort. Hvorfor er den det? Skulle ikke den nye liturgien speile den gjeldende? Jeg mener, det forestående avsnittet om hva som kjennetegner å leve som *ektefeller* er jo bevart, men ikke at **1)** Guds ord vitner om ekteskapet, og **2)** at det er hellig og ukrenkelig.

Dette avsnittet måtte bort. Fordi formuleringen ikke finnes i Bibelen? Fordi liturgier er kontekstuelle? Fordi Guds ord *ikke* vitner om ekteskapet? At ekteskapet *verken* er hellig *eller* ukrenkelig? Her faller den nye liturgien på sin egen urimelighet, intet mindre.

6: Kommentarer til de to obligatoriske skriftlesninger

Sal 36,6-10

Jeg registrerer at for å finne bakgrunnstekster i Det gamle testamentet velger Kirkerådet og nemnd for gudstjenestelig (NFG) å gå til *de poetiske bøker*. Ikke historieverket, ikke profetene, følgelig ikke loven og heller ikke Høysangen.

Et grunnleggende kjennetegn i møte med Salmenes bok, er at den er bønnens bok, og dets gjennomgående fokus retter seg **fra** mennesket og **til** Gud. Salmenes bok inneholder alt fra den dypeste sorg til den høyeste glede, grenseløst hat og bitter anger. Salmenes bok inneholder med andre ord hele spekteret av menneskelig erfaring. Ikke den erfaring som har reist seg opp i egen kraft for deretter å trekke seg bort fra Guds nåde, men den erfaring som velger å søke Guds miskunn og ære. Men – er det noe som jeg opplever har vært refrenget fra progressive kristne i denne saken, er det at kirken må endre sin ekteskapsforståelse fordi den må lytte til *menneskers erfaring*. Da snakker jeg ikke om erfaring av *Guds* tilgivelse, *Guds* oppreisning eller *Guds* nærvær. Det er menneskets erfaring av *mitt* liv, *mine* behov og *mine* drømmer. På bakgrunn av "det ikke er godt for mennesket å være alene", "alle trenger trygge rammer for et samliv" og "vi må ta menneskers erfaring på alvor", velger Dnk å endre hele sin ekteskapsforståelse, og slik ta et oppgjør med Kirkens tradisjonelle lære tilsynelatende helt uproblematisk.

Videre appellerer progressive kristne til kjærlighetsbudet ("elske din neste som deg selv") for å avvise en sentral side av det nytestamentlige evangeliet, jf. Jesu undervisning og Pauli formaninger til menighetene. Da er det vanskelig å unngå en konklusjon om at kjærlighetsbudet fra og med

nå er fylt med et ideologisk innhold som er henta fra *andre kilder* enn "skriften alene" og kirkens tradisjon. Dette er bemerkelsesverdig, siden Jesus selv snakket om kløften som er mellom Guds rike og denne verden ("Mitt rike er ikke herfra" osv.) Derimot er det ingen kløft mellom et godt liv og Guds bud, og ingen kløft mellom Guds bud og kjærlighet (jf. Joh 14, Rom 13 m.fl.)!

Men i lys av menneskelig erfaring, er det ikke overraskende at NFG finner tekst fra GT akkurat fra Salmenes bok. Skjønt, avspeilet i skapelsesberetningens sjette dag, med mennesket som skapt i Guds bilde som mann og kvinne, blekner dette skriftstedet totalt. Da blir det på grensen til tragikomisk at vi nå skal få høre "*Herre, du berger både mennesker og dyr*" i stedet. Ja, ektefeller vil kreve å høre dette framfor at de er skapt i Guds bilde fordi de støtter den nye ekteskapsforståelsen. Ved denne fornektelsen legger Dnk ned sin tidligere enstemmige tale om kjønns polariteten – ikke bare i ekteskapet men i hele det norske samfunn for øvrig: Kirken forkynner ikke lenger entydig at mennesket er skapt som mann og kvinne! I vår tid med all dets utfordringer, særlig ungdommens utrettelige jag etter anseelse, kroppspress og prestasjonskrav anser jeg dette som svært alvorlig. Kirken burde snakket samlet om dette. Dessverre er jeg ikke trygg på at de som forfekter en endring av ekteskapsforståelsen, fullt ut er klar over hva de har satt i stand.

1 Joh 4,7-12

Man skulle tro NFG hadde klart å finne et Jesu ord som kunne passe i en ny ekteskapsforståelse, men nei. Klokt tar man heller ikke fram «Kjærlighetens høysang» og «størst blant dem er kjærligheten» fra Pauli ord (1. Kor 13). Man velger ord fra «kjærlighetens apostel», men lander følgelig på et ytterst problematisk valg av tekst. Kort sagt ligger det undertoner her som kommuniserer at «de som mot formodning er imot at dette samlivet skal velsignes av Gud som et ekteskap, kjenner ikke Gud» i det vi leser: «*Den som ikke elsker, har aldri kjent Gud, for Gud er kjærlighet*».

Dnk skulle framfor alt vært troverdig i det budskapet som hele Kirken er satt til å forvalte; evangeliet om Jesus Kristus. Han tilgav ikke bare menneskene deres synder, han døde for dem. Han uttalte ikke bare en oppfordring å vende om, men å følge etter.

For meg utgjør det også et stort paradoks at vi i det ene øyeblikket leser: «*Kjærlighet er ikke det at vi har elsket Gud, men at han har elsket oss og sendt sin sønn til soning for våre synder*», mens vi i det andre øyeblikket velger å velsigne og proklamere et samliv både Bibelen og Kirken tar avstand fra som synd. Ytterst problematisk blir det da at hele Kristi forsoningsverk trekkes i tvil ved at denne teksten benyttes i en liturgi som fra flere hold blir beskyldt for å splitte kirken.

Dermed ser vi for alvor konturene av en liturgi som vil skape ringvirkninger, ikke bare til folkets tillitt til kirken og dets syn på Bibelen som Guds ord, men også for hvordan kirken selv i framtiden vil ivareta og formidle tradisjonell, kristen lære slik vi finner den blant annet i vår apostoliske trosbekjennelse.

7: Kommentarer til punkt 7 Ekteskapsinngåelse.

Man snakker varmt om at Dnk nå har «to syn», men kirken kan ikke praktisere to syn: Kirken vil velge den nye og forkaste den tradisjonelle! En ny ekteskapsforståelse setter kristne i Norge i en vanskelig situasjon. I praksis ser man at det skjer konvertering til de eldre kirkesamfunnene, de ortodokse og katolske. Samtidig er tradisjonelle misjonsorganisasjoner i opprør. Ironisk nok vil 2016 bli et rekordår for utmeldingene av Dnk. Og alt dette er forståelig, mer forståelig enn hvordan Kirkerådets og Kirkemøtets flertall kan lukke øyne og øre for denne protesten. I lys av dette, hvordan kan kristne ha tillitt til Dnk, dersom Dnk selv ikke tar kirkens tradisjon og krikens grunnlagstekster (Guds skapelse, Jesu undervisning og Pauli menighetsbrev) på alvor? Og hvordan kan man tolke Dnk sin endring i sentrale lærepunkt på under 10 år, annet enn at kirken ønsker å være i takt med samfunnet rundt seg? Dette skjer uten bibelsk grunnlag, uten tradisjonell innsikt og uten hensyn til det brede økumeniske fellesskapet.

Skal kirken overleve og møte sekularismen med tilsvar i dets utvikling, er ikke svaret å vedta en ny vigselsturgi og slik etablere en ny ekteskapsforståelse. Snarere må kirken stå sammen og være én. Står ikke kirken sammen, vil kirken miste forståelse, anerkjennelse og respekt blant mennesker, og vil vanskeligere stå samlet i front mot politikk som går på tvers av evangeliet og slik undertrykker kirken (Se B. Gregory: *Unintended reformation*). Dersom Dnk går inn for en ny ekteskapsforståelse, allierer den seg med en liberalpolitisk idé og går imot den verdensvide kirkens enighet, tradisjon og grunngivning for ekteskapet.

Dessuten er relasjonen mann/kvinne gjennom hele Bibelen et bilde på forholdet mellom Gud og mennesket, og Kristus og Kirken. Ekteskapet er med andre ord en analogi på Guds forhold til det enkelte mennesket, en relasjon der partene er *forskjellige*. Dette sier meg at ekteskapet har noe med gudsforståelsen å gjøre. At ekteskapet er en analogi, der Kristus er brudgom og mennesket hans brud, sier meg også at det ikke er livets eneste mening å bli gift. Kirkemøtet vil med sitt vedtak svikte de enslige på dette punkt, ved å gjøre «det er ikke godt for mennesket å være alene» som det bærende elementet i en ny ekteskapsforståelse. Men det eneste alternativet til ikke å være alene er ikke et seksuelt samliv. Et liv uten utfoldelse av seksualiteten gjennom et seksuelt samliv – uansett legning – er *ikke* et mindreverdige liv.

8: Kommentarer til punktene 9b:

Forbønn med ledd «der barn kan vokse opp i trygghet»:

NFG klarer ikke å styre unna barneperspektivet, men bringer det på banen og gjør det klart og tydelig at ekteskap og barn er umulig å skille i to diskusjoner. Dette er hevdet fra flere hold: Kirken skal ikke først se til voksnes ønsker, men barnas rettigheter. FNs barnekonvensjon 7.1 sier at; *”Et barn har rett til, så langt det er mulig, å kjenne sine foreldre og få omsorg fra dem”*. Selv om man kan argumentere for at foreldreskap ivaretas når omsorgspersonene er av samme kjønn, er derimot biologien satt til side og far gjort overflødig i norsk lovtekst når det i Barneloven §4a står at *”eit barn kan ikkje ha både ein far og ei medmor”*.

Jeg skulle virkelig ønske at Kirkerådet og Kirkemøtet tok inn over seg dette alvorret. Selv om enkelte par ikke nødvendigvis har et ønske om barn, er de homofiles rett til å adoptere barn en av de mest grunnleggende lovendringene som kom med den nye ekteskapsloven. Inngåelse av ekteskap og muligheten til å få barn henger derfor uløselig sammen, og en kirke som i sin liturgi velsigner et likekjønnet samliv har gjennom denne praksis valgt å imøtekomme voksnes ønsker framfor barns grunnleggende rettigheter. Med dette har kirken valgt sin side i debatten om surrogati og assistert befruktning, og gjort barn til objekter for voksnes lykke.

11. Andre kommentar

Uenigheten omkring vigselsturgi for homofile par handler ikke om uenighet omkring menneskeverdet. Menneskeverdet har vi mottatt ved at vi alle er skapt til Guds bilde. Men Dnk fjerner nå denne normgivende og forkynnende dogmet. Jeg frykter for hvordan kirken vil kunne definere menneskeverd i framtiden.

Uenigheten omkring vigselsturgi for homofile handler heller ikke om hvordan kirken skal møte homofiles livssituasjon. Jeg erkjenner at vigselsturgi for likekjønnede synes å være det eneste svar på aksept og toleranse for homofile i kirken. Men jeg er uenig i dette premisset. Like fullt er jeg enig i at et liberalistisk demokrati som Norge plikter å opparbeide forordninger for alle sine innbyggere. Jeg forventer ikke at Norges lover skal henviser til Jesus eller Paulus i sin lovgivning, men jeg forventer at en kirke gjør dette. Med dette som bakteppe er det med sorg jeg erkjenner at Dnk ikke har frasagt seg vigselretten; jeg mener dette hadde vært det mest bærende kompromiss for både progressive og tradisjonelle. Det er lov å håpe på et overordnet politisk vedtak på dette punkt.

Jeg mener uenigheten omkring vigselsturgi for homofile dypest sett handler om hvordan mennesker ønsker å forholde seg til natur og metafysikk over hodet. For ved denne liturgi sier Dnk "nei" til at våre kropper uttrykker et formål for hvordan seksualiteten skal utføres, og ved dette har kirken sagt "nei" til det fremste eksempelet for det iboende formål med naturen: skapelse (i Guds bilde) og nyskapelse (forplantning). Hvordan vil dere som er for denne liturgien ha mulighet til å forsvare og anerkjenne "mål" og "natur", selve grunnlaget for all generell dydsutøvelse, ja, grunnleggende for kristen etikk?

I stedet for å snakke om natur vil du kanskje trekke fram "nåde"? Nåde, som "gratis for meg". Nåde betyr gratis, ja, men nåden skal få meg til å gjenkjenne Kristus "at han elsket meg og gav seg selv for meg" (Gal 2,20). Det betyr at stoltheten i meg må dø, og i det jeg ser opp ser jeg ikke annet enn Jesus.

Konklusjon

Forslaget til liturgi er intet annet enn å bomme på målet, og må avvises. Kirken må frasi seg sin vigselsrett.

Med hilsen

Torstein Eidem Nordal
Sokneprest i Bogafjell sokn
Sandnes prosti